

Sprevod nadnaravnih bitij yōkai iz Japonske

Razstava *Sprevod nadnaravnih bitij yōkai* iz Japonske predstavlja edinstveno japonsko kulturo yōkaija. Na zvitkih in lesoreznih tiskih nishiki-e, ki so brokatne slike oziroma vrsta večplastnega in večbarvnega lesoreznega tiska, so upodobitve fantastičnega in nadnaravnega sveta, ki ga naseljujejo nenavadna imaginarna bitja yōkaiji. Razstava se osredotoča predvsem na zvitke in lesorezne tiske iz obdobja Edo (17. do 19. stol.) in je razdeljena na štiri dele: Spektakularni svet yōkaijev na zvitkih, Slikoviti svet yōkaijev, Yōkaiji in igre ter Yōkaiji danes. Rdeča nit je spreminjanje upodobitev yōkaijev od strah vzbujajočih pošasti do vse bolj prijaznih in očarljivih ter širšemu občinstvu domačih bitij, upodobljenih v različnih medijih: na zvitkih, lesoreznih tiskih, v knjigah, igračah, ...

Yōkai je japonska beseda, sestavljena iz yō in kai in pomeni čuden, skrivnosten, sumljiv, čarovniški, strašljiv. Yōkaije bi lahko opisali kot plod domišljije, ki izvira iz človekovega strahu in groze pred neobvladljivo naravo in neznanimi, iz teme prežechimi prezencami – od tod njihov nenavaden, grotesken izgled, ki lahko ob ogledu razstavljenih del marsikoga preseneti.

V časih, ko še ni bilo svetlobnih naprav, so ljudje čutili nekakšno skrivno prisotnost v prostrani temi, ki jim je preprečevala, da bi se podali v njen svet. Ljudje, ki so živeli v sožitju z naravo, so občutili njeno skrivnostno moč, ki je presegala človeški razum in znanje. Domnevno je kulminacija teh izkušenj v japonski psihi sčasoma pripeljala do nastanka yōkaijev.

Japonska je do leta 1868, ko je vstopila v novo obdobje, imenovano Meiji, in se kot od preostalega sveta oddaljena otoška dežela na Daljnem vzhodu začela modernizirati, gojila številne edinstvene kulture.

Yōkaiji, predstavljeni na tej razstavi, so ena od komponent japonskih tradicionalnih kultur, katerih razvoju lahko sledimo skozi najrazličnejša dela in materiale. Yōkaiji, ki so se porodili iz bujne domišljije prednikov, so močno zaznamovali ljudi, se širili in prenašali z ustnim izročilom, pisnimi viri in slikami.

Najznamenitejši vir je *Nočna parada stotih demonov* (Hyakki Yagyō) v obliki popisanega in poslikanega zvitka, ki je upodobitev divje horde yōkaijev. Nastajal je v nešteti različicah od srednjega veka dalje in je bil najbolj priljubljen zvitke v obdobju Edo (17. – 19. st.) z močnim vplivom na umetnost yōkaija.

Poleg *Nočne parade stotih demonov* so se pojavile številne druge različice zvitkov yōkaijev v obdobju Edo, ko se je razvil tudi lesorezni tisk. Z masovno proizvodnjo, ki jo je omogočil postopek tiskanja, se je s podobami yōkaijev seznanil širši krog ljudi in kultura yōkaija se je razširila med navadne ljudi.

Številne upodobitve teh nadnaravnih bitij, od tistih, ki so bile iz generacije v generacijo naslikane po vzoru *Nočne parade stotih demonov*, do tistih, ustvarjenih na novo, so bile v obdobju Edo s širjenjem tiskarstva in založništva izredno priljubljene. V bolj splošnem kontekstu se je podoba yōkaijev kot strašljivih bitij, ki se jih je treba izogibati, preobrazila v podobo neškodljivih, prijaznih bitij. Ljudje so se jih postopoma navadili in začela so jih zabavati.

Yōkai Parade: Supernatural Monsters from Japan

The exhibition *Yōkai Parade: Supernatural Monsters from Japan* introduces Japan's yōkai culture that has been depicted in pictures scrolls and nishiki - e, from ancient times onwards. It focuses primarily on woodblock prints and picture scrolls from the Edo period (17th – 19th century). Through 4 exhibition chapters, which are The spectacular world of yōkai picture scrolls, The richly colourful world of yōkai, Yōkai and games, and Yōkai passed down to the present day, the exhibition presents the way in which the image of yōkai came to change from a subject of fear to a more charming and friendly presence along with transitions in media from picture scrolls to nishiki-e that gradually have become familiar to the masses.

Yōkai can be described as a product of imagination, born of people's fear, awe and anxiety toward nature and unknown presences that writhe within the darkness. For this reason the yōkai have taken on strangely grotesque appearances that may shock some exhibition visitors.

In times where there was no electricity (lightening appliances) people sensed some sort of presence lurking within the vast darkness that spread across the night, keeping them from venturing into this world. At the same time, while living in the harmony with nature, they felt its mysterious powers transcending all human intellect and knowledge. It is thought that the culmination of these experiences in the Japanese psyche led to the creation of yōkai.

In 1868, during the latter half of the 19th century, Japan entered the new era of Meiji (1868 – 1912) marking its great progress and modernization. Until then, however, Japan has cultivated numerous unique cultures as an island nation in the Far East, which for long was closed to the rest of the world.

The yōkai culture, revealed at this exhibition, is just one of components of a rich Japanese tradition of cultures, and the exhibition makes it possible to learn about its evolution through a wide variety of works and materials.

The yōkai, which sprang from the fertile imaginations of ancestors, had thus a tremendous impact on people, spreading widely and passed down through oral traditions, written records and ultimately in pictures.

The most famous subject among these is the *Night Parade of one Hundred Demons* (Hyakki Yagyō) in picture scroll format. The Night Parade of Hundred Demons, a depiction of a rampaging multitude of yōkai was produced in countless versions from the Middle Ages onwards, and it was the most popular picture scroll in the Edo period that greatly influenced yōkai art. Many other varieties of yōkai picture scrolls emerged, which flourished in the Edo period. With the development of the woodblock printing, yōkai were produced in much greater numbers in nishiki-e and printed books. With the mass production, enabled by the printing process, many more people became familiar with pictures of yōkai and the yōkai culture expanded among ordinary people. Placed in a more general context, their image as creatures to be fearfully avoided changed and harmless friendly beings appeared, liked by all.

(Summarized after Koichi Yumoto, Publication *Yōkai Parade: Monsters from Japan* - exhibition catalogue) ...

Japonska fundacija

Japonska fundacija (ustanovljena leta 1972) aktivno deluje na področju mednarodnih kulturnih izmenjav in sodeluje z več kot 130 državami po svetu. Osredotoča se na tri glavne programske sklope: umetnost in kulturna izmenjava, poučevanje japonskega jezika v tujini, japonske študije in intelektualna izmenjava.

Z namenom, da bi poglobila poznavanje in razumevanje japonske umetnosti in kulture, sodeluje z muzeji po svetu pri razstavah tradicionalne in sodobne vizualne umetnosti vseh vrst. Poleg tega Fundacija organizira potujoče razstave slik, keramike, obrti, grafik in fotografij in drugih - trenutno jih kroži po različnih krajih sveta okoli petnajst.

Razstava **Sprevod nadnaravnih bitij yōkai iz Japonske** je najnovejša potujoča razstava Japonske fundacije. Predstavlja japonsko kulturo yōkaija, upodobljeno na zvitkih in lesoreznih tiskih *nishiki-e* ter skozi različne druge medije. Kultura yōkaija se je na Japonskem ohranila vse do danes in se je skozi stoletja razvijala v raznolikih oblikah.

V vseh kulturah so si skrivnostne in nerazložljive pojave razlagali z različnimi podobami. Japonski yōkaiji so se v pripovedkah pojavljali kot bitja, ki s svojo nadnaravno močjo v ljudeh vzbujajo presenečenje in strah. Sčasoma je z razvojem znanosti in tehnologije prišlo do pozitivne spremembe v odnosu ljudi do yōkaijev.

Na Japonskem še vedno gojijo *kaidan* - zgodbe o duhovih in nadnaravnem, s katerimi se kratkočasijo v poletnem času, ko bitja yōkai preplavijo televizijske zaslone in filmska platna po vsej državi.

Razstava vabi obiskovalce, da odkrijejo kulturo yōkaija in njen skrivnostni svet.

Fundacija se iskreno zahvaljuje g. Yumotu Koichiju, kustosu razstave, in JAPAN YŌKAI muzeju (Miyoshi Mononoke Museum), ki je omogočil izdelavo kakovostnih replik predmetov iz njihove zbirke, ki sestavljajo večji del te razstave, ter vsem tistim, ki so zagotovili svojo podporo in sodelovanje ob tej priložnosti.

Japonska fundacija

The Japan Foundation

The Japan Foundation engages (established in 1979) in international cultural exchange activities in cooperation with over 130 countries around the world, focusing on three major program areas: Arts and Cultural Exchange, Japanese-Language Education Overseas, and Japanese Studies and Intellectual Exchange. In order to enhance the understanding of Japanese arts and culture, the Foundation collaborates with museums around the world on a wide range of exhibitions from traditional to contemporary arts.

The Foundation also organises exhibitions of paintings, crafts, prints, photography and others that travel around the world, currently there are about fifteen exhibitions on a tour in different parts of the world.

The exhibition **Yōkai Parade: Supernatural Monsters from Japan** is the newest travelling exhibition organised by the Japan Foundation. It introduces the unique Japanese yōkai culture on picture scrolls and woodblock prints *nishiki-e* as well as through diverse range of other media.

The yōkai culture in Japan has been preserved until today and has over the centuries developed in many diverse forms.

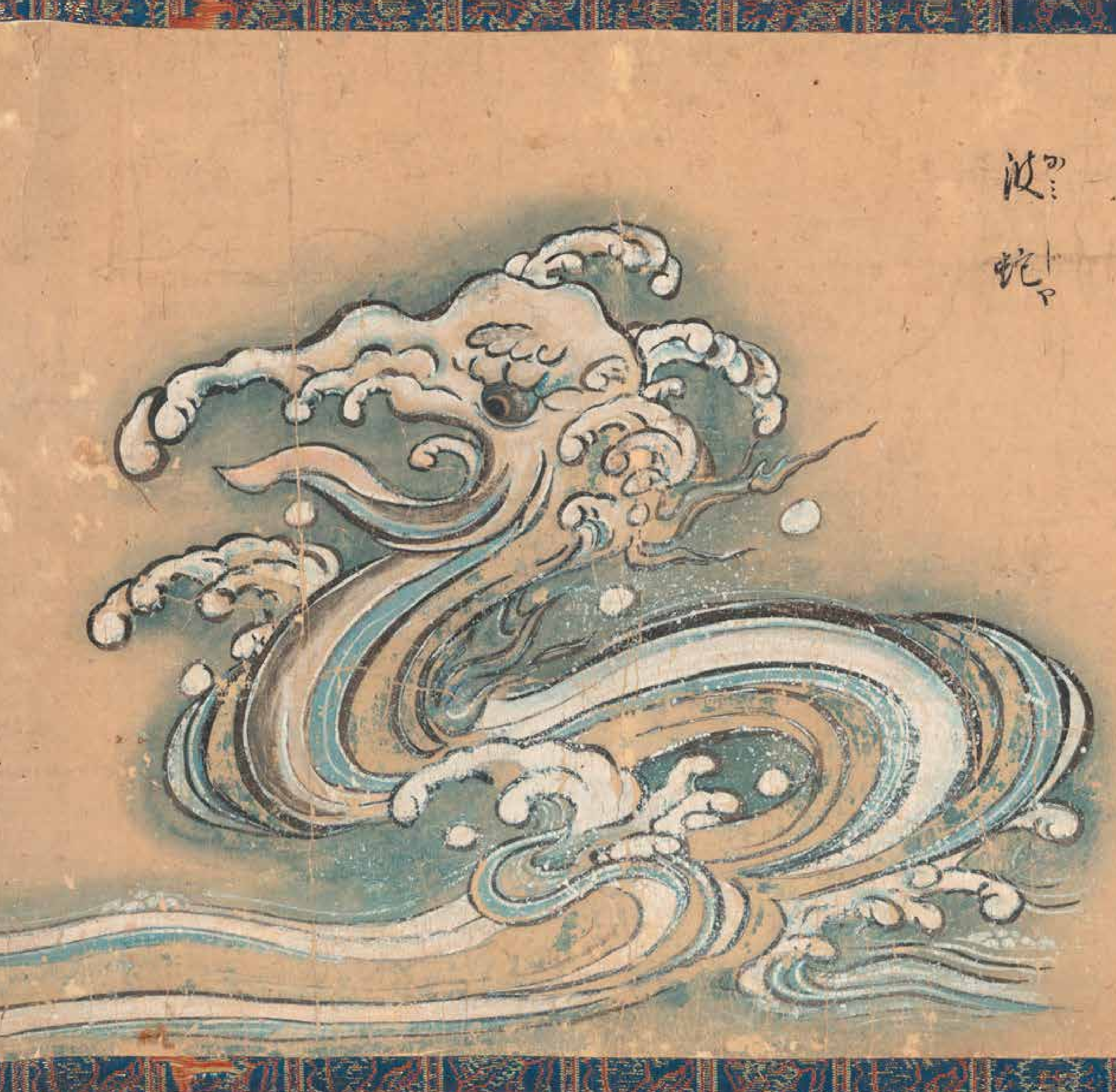
In all cultures, various images have been used to represent mysterious and unexplainable phenomena. Japanese yōkai have also appeared in a variety of tales as characters that express supernatural powers, serving to instil surprise and fear in people. As times progressed and the development of new science and technology brought about changes, the attitude of people towards yōkai changed positively.

Japan still has a custom of enjoying *kaidan* – the ghost stories and tales of the supernatural in the summertime, then yōkai can be seen all over television and theatre screens across the country.

The exhibition invites to explore the yōkai culture and its complex world of mystery.

The Japan Foundation expresses sincere gratitude to Mr. Yumoto Koichi, the exhibition curator and to the Yumoto Koichi Memorial JAPAN YŌKAI MUSEUM (Miyoshi Mononoke Museum), who generously allowed to create fine-quality replicas of objects from their collection that make up the greater part of this exhibition, as well as to all those who provided their support and cooperation on this occasion.

Japan Foundation

Zvitki yōkaijev na tem delu razstave - Nočna parada stotih demonov, zvitki z zgodbami in zvitki, ki upodabljajo posamezne yōkaije, so avtentične replike zvitkov, večinoma iz obdobja Edo iz zbirke Yumoto Koichi Spominskega Yōkai muzeja Japonske.

Spektakularni svet yōkaijev na zvitkih

Na osrednjem delu razstave je več vodoravnih papirnatih zvitkov – emaki, ki od slikavajo raznolike podobe divjih sprevodov yōkaijev. Na razstavi si jih je treba ogledati od desne proti levi (kot se bereta japonščina ali kitajščina), da lahko ujamemo neskončnost detajlov podob in zgodb, ki jih posredujejo. Ti zvitki, ki so včasih tudi do 10 metrov dolgi, še danes osupljajo, vzbujajo začudenje in zanimanje.

Zgodovina zvitkov na Japonskem sega v daljno preteklost. Najzgodnejši primeri so nastali v obdobju Nara (710–794). Vsa dela s poslikavami yōkaijev, katerih obstoj je danes mogoče potrditi, izhajajo iz obdobja Kamakura (1185–1333). Večina obstoječih zvitkov, nastalih po navdihu tradicije, in novih zvitkov je iz obdobja Edo (1615–1868). Spreminjale so se tudi vloge in podobe yōkaijev kot bitij z nadnaravnimi in duhovnimi sposobnostmi, od tistih, ki povzročajo nesrečo, do tistih, ki poosebljajo določene nauke, vrline, vraževernost itn. Yōkaiji na zvitku Tsukumogami Emaki, na primer, so podobni neživim predmetom.

Najbolj znan med njimi je zvitek *Nočna parada stotih demonov Hyakki Yagyō Emaki*. Kot pove že njegov naslov, zvitek predstavlja svojstven svet številnih yōkaijev, ki je tako obsežen, da je spodbudil nastanek številnih drugih vrst zvitkov in reinterpretacij starodavne *Nočne parade stotih demonov*.

Poleg *Nočne parade stotih demonov* so v obdobju Edo nastali številni zvitki yōkaijev na različne nove teme - od igrivo šaljivih, ki upodabljajo yōkaije skoraj tako, kot da bi bili človeška bitja (poroko, rojstvo njihovih otrok) do zvitkov z ilustracijami vsakega posameznega yōkaija ter številnih legend, ilustriranih z yōkaiji. Nekateri zvitki so priznana umetniška dela, ki so jih ustvarili slikarji, drugi pa so plod ljudske domišljije in spretnosti, kar je pripomoglo k njihovi popularnosti.

Nočna parada stotih demonov

Najstarejši ohranjen zvitek Hyakki Yagyō, *Nočna parada stotih demonov* se pripisuje dvornemu slikajur Tosi Mitsunobuju (1435? – 1525) iz obdobja Murumachi (1336 – 1573). Shranjen je v templju Šindžuan na območju Zen kompleksa templjev Daitoku-ji v mestu Kjoto. Ta zvitek je kot vir nadnaravnih podob močno vplival na vse nadaljnje umetniško ustvarjanje in ljudsko izražanje nadnaravnega v sledečih stoletjih.

Hyakki Yagyō je znan izraz za številna nadnaravna bitja yōkaijev, ki divjajo v nočni temi. Navadno označuje sprevod pošasti različnih velikosti in vrst, ki se zbirajo ponoči in preplavijo mestne ulice, podeželske ceste in druge kraje. Zato na te kraje, kjer so se ta čudna bitja gibala, dokler jih niso pregnali prvi žarki svetlobe, v temi ni bilo priporočljivo zahajati. Ljudje so namreč v časih, ko še ni bilo umetne luči, verjeli, da iz teme preži nevidna prisotnost – neotipljiva nevarnost.

V obdobju Heian (788 – 1192), na primer, so pripovedovali o ljudeh, ki naj bi v prestolnici Kjoto srečali Hyakki Yagyō, ali o ulicah, kjer naj bi se ta bitja pojavljala ob določenih dnevih in urah, pa tudi o krajih, ki so veljali za meje med tem in onim svetom. V tem duhu je Hyakki Yagyō zaživel med ljudmi in v njih utrdil podobo yōkaijev.

Drugi del razstave prikazuje yōkai je na več reprodukcijah lesoreznih tiskov nishiki-e, odtisnjenih na papir (ilustracije legend, pravljic ...), ilustriranih knjig in replik stojećih in sedečih lesenih kipcev yōkaijev, ki so bili domnevno najdeni v budističnem templju Itokuin (v mestu Iwaki, prefektura Fukušima), čeprav ni znano, zakaj so bili predmet čaščenja.

Slikoviti svet yōkaijev

V 19. stoletju, v obdobju Edo, sta se razvila tiskarstvo in založništvo, kar je v vsakdanjem življenju Japoncev pripeljalo do napredka na različnih področjih, vključno z izobraževanjem in zabavo. K razmahu založništva in tiskanih knjig je prispeval razvoj lesoreznega tiska, ki je opazno vplival na svet kulture yōkaijev. Ta se je z možnostjo neskončnega reproduciranja istih slik spreminjal in postal širše dostopen. To je vodilo tudi v večje povpraševanje, zlasti po slikah yōkaijev oziroma večbarvnih lesoreznih tiskih nishiki-e z igrivimi in satiričnimi vsebinami, ki so postale priljubljene in so jih ljudje vzeli za svoje.

Potujoča razstava
Japonske fundacije

**Sprevod
nadnaravnih
bitij yōkai
iz Japonske**

gostuje v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani (2021)
na pobudo Veleposlaništva Japonske in s podporo Japonske
fundacije. Avtor in kustos razstave je Yumoto Kōichi.

The Japan Foundation
travelling exhibition

**Yōkai Parade:
Supernatural
Monsters
from Japan**

is hosted by the Slovene Ethnographic Museum in Ljubljana
(2021) upon the initiative of the Embassy of Japan and with the
support of the Japan Foundation. The exhibition author and its
curator is Yumoto Kōichi.

Zahvala / Acknowledgement

JAPAN FOUNDATION

SLOVENSKI
ETNOGRAFSKI
MUZEJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Razstavo v Slovenskem etnografskem muzeju, zanj Natalija Polenec, so pripravili, v sodelovanju z Veleposlaništvom Japonske v Sloveniji /
The exhibition at the Slovene Ethnographic Museum represented by Natalija Polenec, was prepared in cooperation with the Embassy of
Japan to Slovenia by:

Koordinatorica razstave / Exhibition coordinator: Nina Zdravič Polić
Grafično oblikovanje / Graphic design: arch. Mojca Turk
Postavitvev razstave / Exhibition installation: Gregor Kos, Žiga Rehar
Komuniciranje / Communications: Nina Zdravič Polić, mag. Maja Kostrič Grubišič
Multimedijška podpora / Multimedia support: Maja Kocjan
Restavracija / Restorers: Gregor Kos, Žiga Rehar, Ana Motnikar
Tehnična podpora / Technical support: Silvester Lipovšek, Boštjan Marolt
Urednici razstavnih besedil / Editors of the exhibition texts: Nina Zdravič Polić, dr. Bojana Rogelj Škafar
Prevod iz angleščine v slovenščino / Translation from English to Slovene: Sanja Paradiž

Tretji del razstave sestavljajo igre, igrače s slikami yōkaijev in njihove upodobitve v pravljičah, legendah in zgodbah, naslikanih v barvah ali s črnim tušem. Med ilustriranimi zgodbami najdemo tudi igro, imenovano *Sto zgodb o duhovih* ali *Hyaku Monogatari*.

Yōkaiji in igre

Razvoj tiska in vsesplošni napredek na Japonskem, med drugim razvoj mest, kot so Edo, Osaka in druga, so nedvomno prispevali k prodoru in razcvetu kulture yōkaija v novi, prijaznejši obliki, preko različnih novih medijev, na drugačen način kot nekoč na poslikanih zvitkih.

Sem sodijo tudi igrače, različne igre, pravljičice, zgodbe, pripovedke, kjer se yōkaiji pojavljajo v raznih različicah, so že skoraj očarljivega videza in nič več strašljivi. Ljudem se zdijo zabavni, otroci se z njimi spoprijateljijo, igrače s slikami yōkaijev pa od konca obdobja Edo naprej postanejo del njihove vsakdanje igre.

Yōkaiji so se začeli pojavljati v japonski tradicionalni namizni igri sugoroku, na igralnih kartah karuta in otroških papirnatih slikanicah omocha-e. Sugoroku je igra s kocko in igralno ploščo, poslikano z yōkaiji. Te igre so le še en dokaz več za to, kako se je pogled na yōkaije spreminjal in kako so postajali vse bolj priljubljeni.

Hyaku Monogatari

je bila oblika pripovedne igre, v kateri nastopa več oseb, ki pripovedujejo srhljive zgodbe o nadnaravnih srečevanjih z duhovi. Po vsaki zgodbi je pripovedovalec ugasnil eno svečo, saj legenda pravi, da se bo zgodil skrivnostni čudež potem, ko ugasne zadnja sveča in prostor zagrne tema. Verjeli so, da je ta igra preizkus poguma pri samurajih, kasneje pa se je razširila med navadne ljudi. Hyaku Monogatari je v obdobju Edo postala znana igra za vzbujanje strahu. Sledila so še druga dela o duhovih z enakim naslovom. Tudi Hokusai (1768 – 1849), japonski umetnik, slikar ukyo-e in tiskar v obdobju Edo, je zaslovel s serijo brokatnih slik na temo duhov, ki jo je prav tako naslovil Hyaku Monogatari.

Yōkaiji danes

Konec 19. stoletja, med obdobjem Meiji, ko je Japonska začela sprejemati kulturo zahoda sta začeli sistematična akademska razprava in raziskava kulture yōkaija. Budistični filozof *Inoue Enryō* je znanstveno utemeljil njihov fenomen in uvedel študij yōkaija, katerega namen je bil zmanjšati vraževernost. Japonski znanstvenik in folklorist Yanagita Kunio (1875 – 1962) je raziskoval dediščino yōkaijev in preučeval njihove nosilce ter naravno okolje, iz katerega so izhajali. Tovrstne študije in raziskave se nadaljujejo.

Približno na začetku 20. stoletja so yōkaiji preplavili trg predvsem v obliki igrač in spominkov, kar je bilo zelo popularno. Medtem, ko so kulturo yōkaija obravnavali kot nepotrebno in jo med drugo svetovno vojno preganjali, je po vojni dobila nov zagon in svoje mesto v sodobni družbi v animacijah, japonskih stripih mangah računalniških igricah. Ti trendi danes niso razširjeni samo na Japonskem, ampak so postali priljubljeni tudi v tujini.

Ljudje so pred stoletji verjeli, da obstajajo nadnaravna bitja, ki niso bila živali ampak prikazni z živalskimi lastnostmi oziroma. nekakšne fantomske zveri. Med znanimi prikaznimi so bile zveri Kappa z želvjim oklepom na hrbtu in vdolbino na glavi, ki živijo v rekah in močvirjih, in zveri groma Raijū, ki naj bi se spustile z nebes v času grmenja in strel. Med te prikazni spadajo tudi preroške zveri, ki so prerokovale prihodnost, bogato ali slabo letino ali izbruhe bolezni/epidemij. Prišle so iz morja, videne so bile na nebu in na kopnem. Številne vrste takih zveri so (dokumentirane). Namesto, da bi te prikazni preprosto izročile svoje prerokbe in izginile, so ljudem običajno naročile, naj njihovo podobo narišejo in risbo pritrdijo na vrata svojih domov. Ljudem naj bi povedale, da ne bodo trpeli epidemij, če jih bodo častili vsako jutro in vsak večer. Takrat so ljudje, ki niso poznali vzroka epidemij, verjeli besedam preroških zveri in jih tako zvesto upodabljali in častili. Obstajali so celo ljudje, ki so v času epidemij tiskali talismane s podobami preroških zveri in jih prodajali v velikih količinah.

V obdobju Meiji (1868–1912) je vera v preroške zveri zaradi razvoja medicine upadla. Je pa globalni izbruh epidemije covida 19 na socialnih omrežjih sprožil ponovno oživitev ilustracij legendarne japonske sirene s tremi nogami z imenom Amabie, ki naj bi se pojavila iz morja, da bi napovedala obilno letino ali epidemijo. V tem primeru je ta preroška zver ponovno zaživela v kontekstu sedanjosti.

Naslov *Yōkaiji* danes označuje zadnji, četrti del pričujoče razstave (čas od konca obdobja Edo do danes). Med razstavljenimi predmeti so tiski, nekateri so popisani in poslikani s črnim tušem, drugi so barvne poslikave. Najbolj znane so skrivnostne živalske upodobitve yōkaijev s sposobnostjo prerokovanja.